

Розділ 3

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄСТВ І ГАЛУЗЕЙ

DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.2\(62\).95-101](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.2(62).95-101)
УДК 338.1

Ерфан В.Й., Андришин В.П., Борик К.

КОМЕРЦІЙНІ ПЕРЕМОВИНИ З ІНОЗЕМНИ ПАРТНЕРАМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

У даній статті розглядається та розкривається поняття “комерційні перемовини” з іноземними партнерами, які відбулися за цей час війни на території України. Автори розглядають комерційні перемовини, як спосіб дійти до певного компромісу де співпраця буде вигідна для обох сторін і, як спосіб, де допомога буде тільки у вигляді гуманітарної допомоги, але з точки зору перемовин, які власне керують поставку в країні необхідної, а не будь-якого гуманітарного обсягу продукції, щоб не переавантажувати митницю не те що зайвими, але товарами не першої, а скажімо “другої необхідності”. Пропоновано створення певної систематизації комерційних перемовин. Наведені 4 їх види, кожний з яких має свої приклади та певний аналіз. Розкривається можлива мета кожного підвиду і кожного прикладу, що показано в підвиді та простежується очікуваний результат.

Ключові слова: комерційні перемовини, експорт, домовленості, обов'язки, договір, ресурси.

Постановка проблеми. У зв'язку з війною в Україні, вона потребує певних ресурсів/допомогу у всіх її проявах, матеріальні, інформаційну та фінансову. Це допомога може бути через співпрацю з іноземними країнами. Щоб цього досягти час від часу проводяться комерційні перемовини в ході яких Україна має змогу отримати ресурси, які наближують її до перемоги. Актуальність проблематики даного питання базується на тому, що це реалії сьогодення, адже чим більше наша країна зможе акумулювати кошти від іноземних партнерів, тим більш буде розвиватися економіка країни в цілому, буде наближатися наша перемога, так як ресурси, які ми отримуємо, усі спрямовані на обладнання для військових (в кращому випадку, як не брати до увага корупцію та розкрадання державними особами та особами, які є відповідальні за логістику від іноземних партнерів).

© **Ерфан В.Й.**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії, ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

Андришин В.П., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії, ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

Борик К., магістр, кафедра економічної теорії, ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Поняття комерційні перемовини мають доволі багато тверджень. Всі дискусії, бесіди та перемовини, що приводять до якихось конкретних позитивних та бажаних дій, маючи при цьому комерційний зиск, можна розглядати як комерційні перемовини, адже так чи інакше всі ми комікуємо один з одним за для користі як для інших так і в певній мірі для себе, так само ми розуміємо, що немає характерної різниці між тим чи ведуть перемовини між собою люди, компанії, організації чи цілі країни, адже в кінцевому випадку є певна дія або умова, яка виконується за для отримання бажаного (нашої Перемоги). Різні гіпотези, теорії та думки з приводу розкриття цього питання є в таких українських та зарубіжних вчених: М. Борський, Жирій К., О. Коломицева, А. Каракай, Мирончук В., Прокопенко Н., Руденко В., Редчук Д., Семенча І. та ін.

Втім, не дивлячись на велику кількість досліджень з теоретичних та практичних питань щодо комерційних перемовин, все таки панує думка, що це питання носить суб'єктивних характер і відповідно твердження.

Мета статті полягає у визначенні власної суті комерційних перемовин, та як в цьому питанні проявляє себе Україна, які наслідки таких перемовин, та які є можливі подальші дії.

Результати дослідження. “Комерційні перемовини” заради миру полягають в розгляді та аналізі ролі, яку можуть відігравати організації та бізнес-структури у досягненні

миру та врегулюванні конфліктів. Автори досліджують, як підприємства, торгові компанії, міжнародні корпорації та інші суб'єкти можуть впливати та сприяти подоланню конфлікту в Україні.

Стаття дає розуміння того, як економічні і комерційні фактори можуть впливати на геополітичні відносини і сприяти вирішенню конфліктів у сучасному світі – в Україні.

До списку комерційних перемовин, автори відносять перемовини про збут, постачання, продаж чи купівлю товарів та послуг. Перше і саме головне питання, на яке потрібно дати відповідь, що власне собою являють комерційні перемовини. Перемовини набувають міжнародного масштабу, де двома сторонами виступають наша країна та іноземні партнери, які можуть бути представлені в вигляді однієї країни або групи, світової організації і так далі. Автори констатують думку, що найбільш вдале наступне твердження “комерційні перемовини являють собою перемовини між двома заінтересованими сторонами на тему будь-яких ресурсів”. В даному контексті мова йде про ресурси всіх видів, це можуть бути як гроші, матеріальні цінності так і часові чи людські ресурси, тобто все що принесе користь. [19, 24]

Провівши певний аналіз, висновком є декілька видів тем про що йдуть перемовини під час війни в Україні та іноземних партнерів:

1. перемовини, щодо відбудови або будівництва виробничих потужностей;
2. перемовини, щодо врегулювання боргу України перед своїми кредиторами, та фінансова допомога;
3. перемовини, щодо експорту української продукції.

Деталізуючи, автори про ті перемовини щодо відбудови або будівництва виробничих потужностей на території України іноземними партнерами. В даному виді, це перемовини, які мають за мету будівництво нових або відбудову зруйнованих споруд, комунікацій міста, та різного роду постачання електроенергетики та гідроелектростанції.

Першим прикладом із цього списку будуть перемовини між Україною та Японією, після події 06 червня 2023 року – руйнування Каховської ГЕС. В ході перемовин, Японія у співпраці з Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) взяла на себе зобов'язання надати Україні допомогу у вигляді будівельних матеріалів для віднови будинків. [11]

Наступним прикладом є перемовини Великої Британії з партнерами у сфері енергетичних

систем. Переговори допоможуть модернізувати енергетичну систему, щоб підвищити її стійкість до військових загроз і закласти основи для розвитку зеленої енергетики. Окрім значних теоретичних знань та практичних порад від партнерів, Україна отримає додаткові ресурси для ремонту та відновлення пошкодженої інфраструктури. [18]

Завершує цей список зустріч між Міжнародним аеропортом “Бориспіль” (Київ) та південнокорейською будівельною компанією Hyundai Engineering & Construction (Hyundai E&C). Перемовини мали на меті закласти основи партнерства та співпраці у відновленні та розвитку авіаційної інфраструктури України. Враховуючи географічне розташування України зі стратегічно важливими повітряними шляхами, існує великий потенціал для розвитку авіаційної галузі. [1]

Інший приклад – допомога південнокорейській компанії K-water, яка займається водними ресурсами. Українське агентство реконструкції та розвитку інфраструктури спільно з південнокорейською компанією працюватиме над відновленням населених пунктів, зруйнованих російською агресією. Ця робота має бути комплексною і включати відновлення соціальної інфраструктури, приватного житла та засобів комунікації. Корейські партнери готові вести переговори про благодійну підтримку з боку своїх компаній та фінансування з боку корейського уряду: “Ми хочемо зробити свій внесок у відбудову зруйнованих українських міст”. [6]

Наступним видом перемовин, будуть ті, щодо врегулювання боргу України перед своїми кредиторами. В даному виді перемовин йдеться про те, що комерційна користь є в обох сторін, як в Україні так і в іноземних партнерів, адже борг з кожним разом в Україні росте, і тому аби мати змогу його виплатити повністю або хоча більшу частину, іноземні партнери повинні піти Україні на певні послаблення для як найшвидшого відновлення щоб боргова загрузка не стала дуже важким тягарем після повоєнного періоду, який неодмінно настане. Щоб полегшити фінансове становище, відбуваються різні домовленості. Першим прикладом таких домовленостей є можливість переглянути графік виплат за зовнішнім державним боргом. [9]

Попри воєнний конфлікт, Україна залишається активним гравцем на міжнародному ринку. Збереження комерційних зв'язків з іноземними партнерами дозволяє країні забезпечувати потреби національного ринку та

уникати економічної ізоляції. Іноземні інвестиції та торговельні угоди можуть стати джерелом фінансових ресурсів для підтримки обороноздатності України. Найважливіше для України зараз – отримати якомога більше грантів і дешевих, “довгих” кредитів від партнерів для фінансування дефіциту бюджету та відновлення. [22]

Окрім перемовин з іноземними партнерами та міжнародними організаціями щодо нашого боргу, Україна проводить і в середині країни відповідні дії задля стабілізації банківської системи. З метою забезпечення стабільності банківської системи, Центральний банк України запровадив важливі регуляторні норми та провів переговори зі своїми іноземними колегами. Хоча іноземні організації прогнозували подальше погіршення ситуації, продовження виплат за борговими зобов'язаннями та макрофінансова підтримка з боку міжнародних партнерів, забезпечили короткострокову стабільність в українському банківському секторі. Зокрема, він встановив фіксований обмінний курс для міжбанківських платежів та запровадив обмеження на відтік іноземної валюти. [13]

НБУ має глибоку інституційну пам'ять і дуже високий міжнародний авторитет, Програма моніторингу за участю Виконавчої ради МВФ – це механізм, який було запроваджено вперше. Це стало можливим завдяки тому, що Уряд України та НБУ змогли налагодити ефективну співпрацю між фіскальним та фінансовим секторами, незважаючи на елементи напруженості. Міністерство фінансів та НБУ прислухалися один до одного та зрозуміли природу своїх взаємних повноважень. Конструктивний та довірливий діалог також було налагоджено з міжнародною спільнотою: Програма моніторингу МВФ була затверджена в грудні 2022 року, а перший огляд відбувся в лютому 2023 року. [5]

За даними Міністерства фінансів, загальна сума міжнародної фінансової допомоги у період з 24 лютого по 30 серпня становила 543,8 млрд. грн. Ця сума включає в себе позики та гранти, отримані державним бюджетом від міжнародних фінансових організацій, іноземних фінансових установ та іноземних держав. Звичайно, міжнародні партнери знають про дефіцит бюджету. Перемовини про подальшу допомогу тривають, але це займе певний час, залежно від проекту. [16]

У ретроспективі третьої піднятої теми комерційних перемовин, автори аналізують перемовини про зменшення умов щодо мита на українські товари. Дані комерційні перемовини

про співпрацю України з іноземними партнерами на рахунок експорту різного роду сировини, про послаблення мита, спрощення експорту і тому подібне. У військовий час, ця стратегія стає ще важливішою, оскільки дозволяє зменшити залежність від окремих ринків та забезпечити стабільність умов постачання сировини та товарів. У липні 2023 року, за сприяння ООН було підписано угоду про експорт українського зерна морським транспортом, яка була продовжена в листопаді цього ж року. Українські представники брали активну участь у різних форумах ООН, щоб привернути увагу до України та посилити міжнародно-правовий тиск на росію. [3, 23]

Ще один кроком до сприяння українського експорту були перемовини у січні 2023 року за ініціативою Держмитслужби із словацькими колегами, за результатами яких досягнуто історичної домовленості. Вперше була запроваджена система раннього реагування на надзвичайні події на кордоні. Основна її мета – забезпечення максимальної ритмічності і швидкості пропуску транспортних засобів через пункти. В середньому швидкість оформлення вантажів на кордоні зі Словаччиною зросла орієнтовно на 10-15%. Аналогічних домовленостей, у січні цього ж року, досягнуто і з Угорщиною, а буквально нещодавно схожі перемовини розпочато також з Румунією. [17]

Дане питання було піднятим під час перемовин Міністра аграрної політики та продовольства Микола Сольський з генеральною директоркою Світової організації торгівлі Нгозі Оконджо-Івеала щодо питання експорту української агропродукції. Окрім руху експортних товарів до наших іноземних партнерів потрібно також забезпечити якісні та безпечні умови їх транспортування. Завдяки сприятливим погодним умовам є підстави для позитивних змін прогнозу цьогорічного врожаю в Україні – до 76,7 млн. т., що на 5% більше показника 2022 року. Сторони обговорили питання глобальної продовольчої безпеки. Зокрема, програму ООН World Food Programme (WFP), в рамках якої надається допомога українцям, що постраждали через збройну агресію росії. [4]

Акцентом в дослідженні є ті ключові позиції експорту, які власне і акумулюють дохід для держави:

1. Металургія. Туреччина має значні запаси металів, а їхній експорт входить до трійки товарів, що приносять значні доходи. Хоча нинішні бомбардування, блокади, мобілізація та втрати робочої сили через міграцію призвели до

різкого скорочення експорту металів у короткостроковій перспективі, внутрішній доступ до залізної руди, збільшення пропозиції металобрухту, кваліфікована робоча сила, налагоджені зв'язки на світовому ринку та очікуваний високий внутрішній попит у цьому секторі в довгостроковій перспективі є. Передумови для цього існують, і нові, більш ефективні заводи будуть побудовані замість зруйнованих.

2. Сфера послуг. Однак експорт транспортних послуг, ймовірно, залишиться на нижчому рівні, ніж до війни, а доходи від транспортування російської нафти і газу до Європи, ймовірно, зникнуть. Експорт бізнес-послуг, таких як консалтингові послуги, ймовірно, зростатиме, як це було до початку повномасштабної війни. Окрім ресурсно-сировинного потенціалу, слід зазначити, що Україна має значний попит на експорт послуг. IT-сектор вже давно відіграє провідну роль в українському експорті послуг, оскільки він є одним з основних секторів, який найменше постраждав від загроз безпеці порівняно з іншими секторами. [14,10]

3. Сільське господарство та харчова промисловість. Незважаючи на масштабну війну, Україна, ймовірно, збереже свою провідну частку експорту зерна та інших сільськогосподарських та харчових продуктів у 2023 році, оскільки очікується, що врожай зернових становитиме близько двох третин від рекордного рівня 2021 року і буде лише на 14% нижчим. Говорячи про експорт, неможливо оминати увагою зернові, яких в Україні багато і які користуються високим попитом в інших країнах. Крім того, реформа ринку землі 2020 року, яка скасувала багаторічний мораторій на продаж сільськогосподарських земель, почала приносити плоди ще до початку війни і, ймовірно, продовжить підтримувати зростання. [2]

Сектор є конкурентоспроможним на міжнародному рівні і довів свою високу стійкість до потрясінь, ба більше, саме на рахунок зерна найбільше є комерційних перемовин, угод і так далі. Прикладами є:

- не так давно Міністр закордонних справ Туреччини Хакан Фідан відвідав росію, і основною темою обговорення був "зерновий коридор". Візит тривав два дні – 31 серпня та 1 вересня. На даних перемовинах були обговорені наступні кроки, які необхідно взяти для відновлення дії угоди

про зерновий коридор, яку розірвала росія. [7]

- після виходу росії з угоди, що гарантує безпеку поставок продовольства через Чорне море, США обговорюють із сусідньою Туреччиною, Україною та Китаєм розширення використання Україною альтернативних маршрутів для експорту зерна. Цей маршрут, хоча і повільніший та дорожчий, є альтернативою Чорноморському транспортному коридору, створеному минулого року за угодою між росією, Туреччиною та ООН. Більшість українського зерна транспортується Дунаєм через Чорне море до портів поблизу Румунії. План, підтриманий США, збільшить можливості України експортувати 4 мільйони тонн зерна на місяць через Дунай до жовтня. [8, 15, 22]
- перемовни між Україною та Хорватією, щодо використання хорватських портів на Дунаї та Адріатичному морі для експорту українського зерна. З серпня 2022 року по травень 2023 року, Україна експортувала понад 30 мільйонів тонн зерна та інших продуктів харчування в рамках зернової угоди. Весь цей вантаж перевезли понад 1080 суден. Одне з 1080 суден, що перевозило українське зерно в рамках зернової торгівлі "Аслутія" може перевозити 39 000 тонн зерна. Для перевезення мільйона тонн зерна знадобилися б десятки тисяч важких вантажівок. Хорватські дороги навряд чи витримають таке навантаження. Хорватські залізничні колії перебувають у поганому стані і більшість з них не електрифіковані. З економічної точки зору, давайте подивимось, чи вигідно експортувати зерно з України через Хорватію. На даний момент тонна пшениці коштує на світовому ринку близько 350 євро, а тонна кукурудзи – 260 євро. Якщо Хорватія зможе експортувати 1 мільйон тонн українського продовольства, вона отримає прибуток у розмірі близько 300 мільйонів євро. [12]

Висновки та перспективи подальших досліджень. Комерційні перемовини з іноземними партнерами в умовах війни є важливим інструментом для забезпечення економічної стабільності та безпеки України в 2023-2024 роках. Вони дозволяють країні зберігати доступ до ринків, залучати фінансові,

матеріальні та військові ресурси, підтримувати гуманітарну допомогу. Крім того, ці перемовини можуть мати важливий політичний вимір, сприяючи підтримці України на міжнародному рівні. Важливою умовою вдалого проведення

таких перемовин є ретельна аналітика і стратегічне планування, спрямовані на забезпечення національних інтересів та безпеки в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Аеропорт "Бориспіль" і Hyundai E&C уклали меморандум про співпрацю у сфері відновлення української авіаційної галузі» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://interfax.com.ua/news/investments/923456.html>
2. «Аналітики підвищили прогноз урожаю зернових в Україні на 2022 рік» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://latifundist.com/novosti/59952-analitiki-pidvishchili-prognoz-urozhayu-zernovih-v-ukrayini-na-2022-rik>.
3. «Дипломатія воєнного часу: оцінка "чотири з плюсом"»(дата звернення: 30.09.2023)URL: <http://prismua.org/scorecards2022/>
4. «Експорт українського зерна: ЄС посилює роботу групи, що координує «коридори солідарності»» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3754533-eksport-ukrainskogo-zerna-es-posilue-robotu-grupi-so-koordinue-koridori-solidarnosti.html>
5. «Інтерв'ю Андрія Пишного виданню Central Banking про роботу українського центробанку під час війни» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/intervyu-andriya-pishnogo-vidannyu-central-banking-pro-robotu-ukrayinskogo-tsentrobanku-pid-chas-viyni>
6. «Корейська корпорація водних ресурсів допоможе Україні у відновленні населених пунктів» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3766787-korejska-korporacia-vodnih-resursiv-dopomoze-ukraini-u-vidnovlenni-naselenih-punktiv.html>
7. «Переговори щодо відновлення «зернової угоди» можуть пройти у Стамбулі – ЗМІ» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3750703-peregovori-sodo-vidnovlenna-zernovoi-ugodi-mozut-projti-u-stambuli-zmi.html>
8. «США ведуть переговори про розвиток маршрутів експорту зерна з України» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/ssha-vedut-peregovory-pro-rozvytok-marshrutiv-eksportu-zerna-z-ukrayiny/>
9. «Україна вже веде переговори з МВФ щодо відстрочення виплат за держборгом « (дата звернення: 30.09.2023) URL:<https://www.slovoidilo.ua/2022/07/22/novyna/ekonomika/ukrayina-vzhe-vede-perehovory-mvf-shhodo-vidstrochennya-vyplat-derzhborhom>
10. «Укргазвидобування спільно з експертами шукає оптимальні рішення для видобування українського газу в умовах війни» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://ugv.com.ua/uk/page/ukrgazvidobuvanna-spilno-z-ekspertami-sukae-optimalni-risenna-dla-vidobuvanna-ukrainskogo-gazu-v-umovah-vijni>
11. «Японія надала будматеріали для відновлення постраждалих унаслідок підриву Каховської ГЕС будинків» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3750106-aponia-nadala-budmateriali-dla-vidnovlenna-postrazdalih-unaslidok-pidrivu-kahovskoi-ges-budinkiv.html>
12. Арбутін Зоран «Експорт зерна з України через Хорватію: реалістично чи ні?» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://www.dw.com/uk/eksport-zerna-z-ukraini-cerez-horvatski-porti-realisticno-ci-ni/a-66459251>
13. Білавич Ю. Ю. Стеблук Д. М. «ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ» http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/45_2022ua/5.pdf
14. Городніченко Ілона, Сологуб Беатріс Ведер ді Мауро «Відбудова України принципи та політика» Київ, 2023. — 508 с. https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf
15. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ ЕКСПОРТНИЙ ФОРУМ (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://wuef.com.ua/>
16. Куриленко Анастасія «Головні питання бюджету-2023: чого чекати, на що підуть кошти, де будуть скорочення видатків» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://rubryka.com/article/aristov-budget-2023/>
17. Нитка Василь «До двох нововведень долучать пілотний проект «Митниця онлайн»» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <http://www.golos.com.ua/article/369562>

18. Обух Владислав «Як відбудувати Україну: візії Лондонської конференції з відновлення» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3728425-ak-vidbudovuvati-ukrainu-vizii-londonskoi-konferencii-z-vidnovlenna.html>
19. Переговори (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%B%D1%80%D0%B8>
20. Сайт Конференція відновлення України (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://www.unc-international.com/ukraine-recovery-conference-unc-2023>
21. Сайт про Зернову угоду (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://www.dw.com/uk/zernova-ugoda/t-65030117>
22. Томіліна Марія «Борг України б'є рекорди. Але з цим можна жити» (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/07/12/702126/>
23. Українська призма: Зовнішня політика 2022. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка» — Київ, 2023. — 308 с. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/20405.pdf>
24. ЩО ТАКЕ КОМЕРЦІЙНІ ПЕРЕГОВОРИ? (дата звернення: 30.09.2023)URL: <https://www.gep.com/knowledge-bank/glossary/what-is-commercial-negotiation>

REFERENCES

1. «Аероport "Boryspil" i Nyundai E&C ukladly memorandum pro spivpratsyu u sferi vidnovlennya ukrayins'koyi aviatsiynoyi haluzi [Boryspil Airport and Hyundai E&C signed a memorandum of cooperation in the field of recovery of the Ukrainian aviation industry"]. (n.d.). URL: <https://interfax.com.ua/news/investments/923456.html>[in Ukrainian].
2. Analitiki pidvyshchyly prohnoz urozhayu zernovykh v Ukrayini na 2022 rik [Analysts increased the forecast of the grain harvest in Ukraine for 2022]. (2023). URL: <https://latifundist.com/novosti/59952-analitiki-pidvishchili-prognoz-urozhayu-zernovih-v-ukrayini-na-2022-rik>. [in Ukrainian].
3. Dyplomatiya voyennoho chasu: otsinka "chotyry z plyusom" [Wartime Diplomacy: Score "four plus"]. (n.d.). URL: <http://prismua.org/scorecards2022/>[in Ukrainian].
4. Eksport ukrayins'koho zerna: YES posylyuye robotu hrupy, shcho koordynuye «korydory solidarnosti» [Export of Ukrainian grain: the EU strengthens the work of the group that coordinates "solidarity corridors"]. (n.d.). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3754533-eksport-ukrainskogo-zerna-es-posilue-robotu-grupi-so-koordinue-koridori-solidarnosti.html>[in Ukrainian].
5. Intervyu Andriya Pyshnoho vydannyu Central Banking pro robotu ukrayins'koho tsentrobanku pid chas viyny [Interview of Andriya Pishnogo to the Central Banking publication about the work of the Ukrainian Central Bank during the war]. (n.d.). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/intervyu-andriya-pishnogo-vidannyu-central-banking-pro-robotu-ukrayinskogo-tsentrobanku-pid-chas-viyny>[in Ukrainian].
6. Koreys'ka korporatsiya vodnykh resursiv dopomozhe Ukrayini u vidnovlenni naselenykh punktiv [The Korean Water Resources Corporation will help Ukraine in the restoration of settlements]. (n.d.). URL: <https://ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3766787-korejska-korporacia-vodni-resursiv-dopomoze-ukraini-u-vidnovlenni-naselenih-punktiv.html>[in Ukrainian].
7. Perehovory shchodo vidnovlennya «zernovoyi uhody» mozhut' proyty u Stambuli – ZMI [Negotiations on the restoration of the "grain agreement" can take place in Istanbul - mass media]. (n.d.). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3750703-peregovori-sodo-vidnovlenna-zernovoi-ugodi-mozut-projti-u-stambuli-zmi.html>[in Ukrainian].
8. SSHA vedut' perehovory pro rozvytok marshrutiv eksportu zerna z Ukrayiny [The USA is conducting negotiations on the development of grain export routes from Ukraine]. (n.d.). URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/ssha-vedut-peregovory-pro-rozvytok-marshrutiv-eksportu-zerna-z-ukrayiny/>[in Ukrainian].
9. Ukrayina vzhe vede perehovory z MVF shchodo vidstrochennya vyplat za derzhborhom [Ukraine is already negotiating with the IMF regarding the postponement of public debt payments]. (n.d.). URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/07/22/novyna/ekonomika/ukrayina-vzhe-vede-perehovory-mvf-shchodo-vidstrochennya-vyplat-derzhborhom>[in Ukrainian].
10. Ukrhazvydobuvannya spil'no z ekspertamy shukaye optimal'ni rishennya dlya vydobuvannya ukrayins'koho hazu v umovakh viyny [Ukrghazvydobuvannya together with experts is looking for optimal solutions for extracting Ukrainian gas in war conditions]. (n.d.). URL:

- <https://ugv.com.ua/uk/page/ukrgazvidobuvanna-spilno-z-ekspertami-vidobuvanna-ukrainskogo-gazu-v-umovah-vijni>[in Ukrainian].
11. Yaponiya nadala budmaterialy dlya vidnovlennya postrazhdalykh unaslidok pidryvu Kakhovskoyi HES budynkiv [Japan provided building materials for the reconstruction of houses damaged by the explosion of the Kakhovskaya HPP]. (n.d.). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3750106-aponia-nadala-budmateriali-dla-vidnovlenna-postrazdalih-unaslidok-pidryvu-kahovskoi-ges-budinkiv.html>[in Ukrainian].
12. Arbutin, Z. (n.d.). Eksport zerna z Ukrayiny cherez Khorvatiyu: realistychno chy ni? [Export of grain from Ukraine through Croatia: realistic or not?]. URL: <https://www.dw.com/uk/eksport-zerna-z-ukraini-cerez-horvatski-porti-realisticno-ci-ni/a-66459251>[in Ukrainian].
13. Bilavych Y. Yu., Steblak D. M. (2022). Inozemnyy kapital v bankivs'kiy systemi Ukrayiny [Foreign capital in the banking system of Ukraine]. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/45_2022ua/5.pdf[in Ukrainian].
14. Gorodnichenko, I., Sologub B. Veder di Mauro (2023). Vidbudova ukrayiny pryntsyipy ta polityka [Reconstruction of Ukraine principles and politics]. Kyiv. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf[in Ukrainian].
15. Zakhidnoukrayins'kyi Eksportnyy Forum [Western Ukrainian Export Forum]. (n.d.). URL: <https://wuef.com.ua/>[in Ukrainian].
16. Kurylenko, A. (2023). Holovni pytannya byudzhetu-2023: choho chekaty, na shcho pidut' koshty, de budut' skorochennya vydatkiv [The main issues of the 2023 budget: what to expect, where the funds will go, where there will be cuts in spending]. URL: <https://rubryka.com/article/aristov-budget-2023/> [in Ukrainian].
17. Nytko, V. (n.d.). Do dvokh novovveden' doluchat' pilotnyy proekt «Mytnytsya onlayn» [The pilot project "Customs Online will be added to the two innovations]. URL: <http://www.golos.com.ua/article/369562>[in Ukrainian].
18. Obukh, V. (n.d.). Yak vidbudovuvaty Ukrayinu: viziyi Londons'koyi konferentsiyi z vidnovlennya [How to rebuild Ukraine: visions of the London Conference on Reconstruction]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3728425-ak-vidbudovuvati-ukrainu-vizii-londonskoi-konferencii-z-vidnovlenna.html>[in Ukrainian].
19. Perehovory [Negotiations]. (n.d.). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8>[in Ukrainian].
20. Sayt Konferentsiya vidnovlennya Ukrayiny [Ukraine Recovery Conference website]. URL: <https://www.urc-international.com/ukraine-recovery-conference-urc-2023>[in Ukrainian].
21. Sayt pro Zernovu uhodu [Site about the Grain Agreement]. (n.d.). URL: <https://www.dw.com/uk/zernova-ugoda/t-65030117>[in Ukrainian].
22. Tomilina, M. (2023). Borh Ukrayiny b"ye rekordy. Ale z tsym mozhna zhyty [The debt of Ukraine is breaking records. But you can live with it]. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/07/12/702126/>[in Ukrainian].
23. Ukrayins'ka pryzma: Zovnishnya polityka [Ukrainian prism: Foreign policy 2022]. [in Ukrainian].
24. Shcho take komertsiyini perehovory? [What is commercial negotiation?] (n.d.). URL: <https://www.gep.com/knowledge-bank/glossary/what-is-commercial-negotiation> [in Ukrainian].

Отримано 27.08.2023